

INDUSTRIA, GURE SISTEMA ERAGILEA

Posted on 26/03/2026 by Naider

Sistema produktiboan jarduteko gaitasunak erabakiko du zein lurraldek gidatzen duten eta zein geratzen diren mapa industrial berriak kanpo.

Urte askoan ideia bat errepikatu dugu, egia izanik ere, gero eta eskasago gertatzen dena: industria garrantzitsua da kalitate handiko enplegua sortzen duelako eta ongizate estatua sostengatzen duelako. Hala da. Baina horretan geratzea, gaur egun, jokoan dagoena ez ulertzea da. Industria ez da gehiago sektore ekonomiko hutsa. Orain **azpiegitura kritikoa** da. **la gainerako guztiaren aurrebaldintza**: ez dago energia-trantsiziorik energia-industriarik gabe; ez dago ekonomia zirkularrik material-industriarik gabe; ez dago digitalizatorik teknologia-industriarik gabe; ez dago subiranotasun estrategikorik ekoizpen-gaitasun propiorik gabe.

Testuinguru honetan, industriaz hitz egitea gizarte-modeluaz, erabaki-gaitasunaz eta munduan ditugun posizioaz hitz egitea da. Lurralde batzuk aurrera doaz — beren industria berkitzen dute, inbertsioa bereganatzen dute, gaitasunak finkatzen dituzte. Beste batzuk, antzeko oinarritik abiatuta, pisua galtzen ari dira, kanpoarekiko mendekotasun handiagoa dute, edo eraikitzen ari diren mapa industrial berrietan agertzen ez dira.

Agentzia lurralde batek —bere enpresek, bere erakundeek, bere ekosistemak— bere etorkizuna baldintzatzeko duen ahalmena da, horri soilik erreakzionatzearen ordez.

Aldea ez dago diagnostikoan. Ezta, soilik, baliabideetan ere. Haien gainean jarduteko gaitasunean dago. Gaitasun horri **agentzia** deitzen diogu. Agentzia lurralde batek —bere enpresek, bere erakundeek, bere ekosistemak— bere etorkizuna baldintzatzeko duen ahalmena da, horri soilik erreakzionatzearen ordez.

Lurralde batzuek finantzaketa iritsi arte itxaroten dute; beste batzuek proiektuak diseinatzen dituzte eta ateratzen dira hura bilatzen. Sistema produktibo batzuek beren ahuleziak deskribatzen dituzte; beste batzuek beren balio-kateak berrantolatu egiten dituzte horiek zuzentzeko. Industria-espazio batzuek birgaituta izateko itxaroten dute; beste batzuek esperimentazio, lankidetzeta eta eraldaketa inguruneak bihurtzen dira.

Hau ez da kontua txikia. Ziurrenik, azken emaitzean gehien pisatzen duen aldagaia da. Industria da gaur egun agentzia hori probatzen den eremu nagusia. Hamarkadetan zehar, lehiakortasuna sektore-ikuspegitik interpretatu da — zenbat enpresa dauden, zenbat enplegu sortzen duten, zenbateko fakturazio-bolumena lortzen duten. Ikuspegi horrek ekonomia deskribatzeko balio izaten jarraitzen du, baina ez da nahikoa ulertzeko eta, batez ere, eraldatzeko.

Garrantzitsua ez da soilik zer ekoizten den, baizik nola antolatzen den balioaren sorrera. Nork diseinatzen duen. Nork integratzen duen. Nork ziurtatzen duen. Nork sartzen den merkatuan. Nork definitzen dituen estandarrik. Beste era batera esanda, balio-katean aktore bakoitzak zer posizio betetzen duen. Eta kate globalak arrazoi teknologiko, ekologiko eta geopolitikoengatik

berrkonfiguratzeko ari diren unean, posizio horrek lurralde baten gaitasuna zehazten du balioa harrapatzeko edo hartaz menpean egoteko. Ez dira kate-eslaboi guztiak berdinak. Eta ez dute estrategia industrial guztiek hori ulertzen.

Europako Batzordeak **Industrial Accelerator Act** (IAA) onartu izana, zentzu honetan, esanguratsua da. Bere eduki zehatzetik haratago, IAA-k paradigma-aldaketa bat markatzen du: merkatua helburu zen ikuspegitik merkatua subiranotasun estrategikoko — edo autonomia estrategikoko, termino ez hain erradikala nahiago bada — tresna den ikuspegira.

Europak onartu du ezin duela bere industria-oinarria hirugarrengoei mugagabe delegatu bere erabaki-gaitasuna arriskuan jarri gabe. Trantsizio ekologikoa, segurtasun teknologikoa edo erresilientzia ekonomikoa, azken batean, bere ekoizpen-gaitasunaren mende daudela. Baina logika berri hau ez da modu homogeneoan hedatuko.

IAA-k ez du guztientzat berdin onurarik ekarriko. Azkar posizionatzeko gai diren lurraldeei mesede egingo die, baita eskakizun berriei erantzuteko gai direnei — trazabilitatea, tokiko edukia, karbono-aztarna — eta mapa industrial berria finkatzen den baino lehen beren balio-kateak berrantolatzen dituztenei. Berriro ere, aldea ez dago industria izatean. **Hura aktibatzen jakitean** dago.

Eta aktibazio hori lurraldean gertatzen da. Hirietan, eskualdeetan, industria-polietanoetan da estrategiak erabaki zehatz bihurtzen diren tokia. Non plangintza proiektu bihurtzen den. Non industria kategoria estatistikoki izateari uzten dion sistema bizidun bat izateko. Testuinguru honetan, galdera garrantzitsua ez da gehiago lurralde batek industria duen ala ez. Bere posizioaz jabetzeko gai den galdera da; balio-kate horietan toki hobea hartzeko sistema produktiboa **berrantolatzeko** gai den; bere eragileak proiektu komunen inguruan **mobilizatzeko** gai den; erabakiak denboran **mantentzeko** gai den, epe laburreko presioak alderantzizkoa exijitzen duenean ere.

Azken batean, lurraldeen arteko aldea ez dute markatuko baliabide gehien dutenek, haien gainean jarduteko gaitasun handiena dutenek baizik. Aldea agentziaren arabera markatuko da. Eta industria da, gaur egun, alde hori erabakitzen den tokia.

Azken batean, lurraldeen arteko aldea ez dute markatuko baliabide gehien dutenek, haien gainean jarduteko gaitasun handiena dutenek baizik. Aldea agentziaren arabera markatuko da. Eta industria da, gaur egun, alde hori erabakitzen den tokia.

Carlos Cuerda. Ekonomialaria. Bazkidea

